

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

25.06.2012 г.

Важни обществено-икономически и политически теми

[Вестник Класа](#)

✓ **Гърция няма да реже още заплати и пенсии, ще намалява данъците**

http://www.klassa.bg/news/Read/article/207470_%D0%93%D1%8A%D1%80%D1%86%D0%B8%D1%8F+%D0%BD%D1%8F%D0%BC%D0%B0+%D0%B4%D0%B0+%D1%80%D0%B5%D0%B6%D0%B5+%D0%BE%D1%89%D0%B5+%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D1%82%D0%B8+%D0%B8+%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D1%81%D0%B8%D0%B8%2C+%D1%89%D0%B5+%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%8F%D0%B2%D0%B0+%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D1%8A%D1%86%D0%B8%D1%82%D0%B5

Гърция няма да реже повече заплати и пенсии, а вместо това ще намалява данъците, съобщиха световните агенции. Това са основните стълбове в правителствената програма, договорена от тройната коалиция в лицето на дясната „Нова демокрация“, социалистическата ПАСОК и умерената Демократична левица в южната ни съседка. ДДС при стоките от първа необходимост, както и за ресторанти и фермери ще бъде намален до 13% при 23% в момента. Няма да има и повече съкращения в бюджетния сектор, като международните кредитори настояваха да се съкратят общо 150 000 души в администрацията до 2015 г., от които 15 000 още тази година.

Междувременно според доклад, публикуван от списание "Вима", Гърция вече е нарушила споразумението с ЕС и МВФ, като е наела близо 70 000 чиновници през 2010–2011 г. Още 12 000 души са били наети в местни служби, докато официално са били прилагани мерки за икономии чрез сливане на общини. Списанието цитира отчет на временния министър на финансите Георгиос Заниас, който разкрива, че официално продължава да има 692 000 чиновници, т.е. няма промяна.

Според правителствената програма се предвижда да падне и допълнителният данък върху недвижимите имоти, който идваше със сметките за ток. Тази такса ще бъде заменена с един общ данък върху недвижимите имоти, който ще опрости заплетената система за облагане на недвижимите имоти и ще обедини всички предходни данъци, уточни GRRReporter.

От следващата година ще бъде възстановен необлагаемият минимум от 5000 евро на 8000 евро. Тройната коалиция в Гърция предвижда и удължаване от 1 на 2 години на срока за отпускане на помощи за безработни.

Политическите лидери са се договорили да отложат за септември следващото голямо затягане на коланите на стойност 11,5 млрд. евро. Официално страната планира да поиска удължаване срока на меморандума с международните кредитори до 2016 г. Целта е да бъдат икономисани средства чрез ограничаването на разхищенията в публичната администрация, борбата с укриването на данъци и корупцията. Атина ще настоява и дотогава да й бъде удължен срокът за изискването за бюджетен дефицит под 3% от БВП.

За целта обаче тройката кредитори - ЕС, ЕЦБ и МВФ, ще трябва да се бръкне с още средства, за да подкрепи повалената от дълговата криза гръцка икономика, като сумата се оценява на 16-20 милиарда евро. Партиите постигнаха съгласие относно изготвяне на спасителна програма за държавната земеделска АТЕ Bank, първата стъпка от която е рекапитализацията на банката. Другите мерки, които програмата предвижда, са намаляване на данъчната тежест за гражданите, като те няма да бъдат принуждавани да плащат вноски, които надхвърлят 25% от доходите им.

Намалението на минималната работна заплата, която тази година бе орязана с 22% до 580 евро месечно, също ще бъде преразгледано.

Според Ройтерс, ако се приложат всички мерки в програмата на управляващата коалиция, това ще отмени много от антикризисните мерки, договорени през февруари. Не се знае обаче ЕС, ЕЦБ и МВФ как ще реагират на подобни предложения, макар че вече се чува сигнали от Брюксел, че са готови да преговарят условията.

Идеите на трипартийната коалиция съвпаднаха със здравословните проблеми на премиера Антонис Самарас и финансовия министър Василис Рапанос. Самарас претърпя операция на окото, а Рапанос е в частна клиника заради болки в корема, гадене, виене на свят, потене и слабост. Заради операцията гръцкият премиер най-вероятно ще пропусне и срещата на лидерите на ЕС в четвъртък и петък. Очаква се в понеделник в Атина да пристигнат представителите на МВФ, ЕС и ЕЦБ, които да подновят преговорите и да направят анализ на икономическата ситуация.

✓ **Томислав Дончев, министър по управление на средствата от ЕС: До 2011 г. от оперативните програми нямаме загубен евроцент**

http://www.klassa.bg/news/Read/article/207475_%D0%A2%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2+%D0%94%D0%BE%D0%BD%D1%87%D0%B5%D0%B2%2C+%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%8A%D1%80+%D0%BF%D0%BE+%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5+%D0%BD%D0%B0+%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B0+%D0%BE%D1%82+%D0%95%D0%A1%3A+%D0%94%D0%BE+2011+%D0%B3.+%D0%BE%D1%82+%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5+%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B8+%D0%BD%D1%8F%20

- **Министър Дончев, по време на Десетото заседание на Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Техническа помощ“ и приемането на годишен доклад за изпълнението ѝ през 2011 г., една от забележките на наблюдаващия от страна на Европейската комисия Атанасиос Софос бе, че не всички от 27-те информационни центъра в страната са готови. Какво е състоянието на тези центрове и какво предстои да правят работещите в тях?**

- Факт е, че във всички информационни центрове по оперативните програми вече има назначен персонал, всички помещения са реформирани, но на някои места има трудности с доставката на оборудване. Това е предизвикано от трудности с обществените поръчки. Аз очаквам над половината от 27-те центъра да бъдат официално отворени още през юли. За останалите центрове официалното откриване ще бъде през септември. Но трябва да се знае, че всеки един от тях работи, макар и без да има официална церемония по откриването. Служителите там не чакат хората да отидат при тях, а организират „събития на място“ в зависимост от схемите, които са отворени и към които има най-голям интерес.

- **А как реално работят центрoвете, които не са оборудвани все още?**

- Там, където има забавяне при организацията на процедури по реда на ЗОП за доставка на оборудване, вече са получили временно оборудване от съответните общини. Така че нефункционален център мисля, че няма. Съвсем друг е въпросът, че за да бъде открит официално един център, трябва да отговаря на всички изисквания – с едни и същи мебели, влизайки в който и да е от 27-те центъра, човек трябва да се чувства като на едно и също място, част от една система. Освен мебелите, има и специфичен вид техническо оборудване, което също трябва да е факт. То е за демонстрация на различни материали, таблици, справки и др. Това е изключително важна мрежа, която трябва не само да информира, но и да провокира интереса на хората към оперативните програми. Единственото, за което съжалявам, е, че България не е изградила информационните центрове в началото на програмния период. Нормално беше през 2008-а, в началото на 2009 г., да имаме мрежа от информационни центрове. Повярвайте ми, сега резултатите щяха да бъдат други. Това означава, че всеки, който е имал интерес, щеше да е получил безплатна и коректна информация и много по-малко и фирми, и общини, и читалища щяха да правят т. нар. излишни движения – подготвяли са проект, докато установят, че това нещо няма откъде да бъде финансирано. Но това не е по моя вина. Мрежата от информационни центрове сега се прави с хоризонт до 2020 г., затова основна част от работата им ще бъде следващият програмен период на европейско финансиране.

- **Бихте ли ни казали в аванс какво представлява стратегията за развитието на гражданските организации в България за периода 2012 - 2015 г., която вашето ведомство ще представи на публично обсъждане във вторник?**

- Обикновено говорим за неправителствените организации като за трети сектор, когато има обществени вълнения или когато гражданският сектор е против дадено законодателно решение. На мен ми се иска да има по-регламентиран модел за отношения между неправителствените организации и държавата. Трябва да има ясен модел как държавата финансира НПО-тата, защото е факт, че на различните места държавното финансиране се подчинява на различни правила. Необходимо е да има финансова помощ към третия сектор от страна на държавата, но и да има минимални гаранции, че тази организация остава независима. Много трудно можем да имаме силно гражданско общество, без да имаме силни граждански организации.

- **Покрай приемането на поправките в Закона за горите и нашата страна доказва, че има различни позиции и те се отстояват от неправителствени организации.**

- В това няма нищо притеснително и това е нормално за цял свят. В която и цивилизована държава да отидете, протестите са част от обществения живот. Това позволява да се водят политики с по-високо качество. Когато повече хора са казали какво мислят, когато са изслушани повече мнения на експерти, ангажирани в граждански организации, толкова по-добро е качеството на всичко, което се произвежда – и закони, и постановления на Министерския съвет, и текущи политики. Затова с пакета предложения за стратегия за неправителствените организации целим да направим по-ясни механизмите, които са от полза за всички. Гражданското общество и държавата не са врагове. Не е редно и да бъдат винаги на една и съща позиция, защото е подозрително. Дълбоко се съмнявам, че само с пакета документи, който ще бъде раздаден за сетен път от работната група, ще се решат всички въпроси, но това е само началото. Все от някъде трябва да се тръгне.

- **Макар че е трудно да се сложат на везна всички оперативни програми, в коя според вас има по-голямо изоставане? ОП „Транспорт“ бе зле, но в последно време новините там са добри.**

- Тя в момента е отлично работеща оперативна програма. По данни за финансовото изпълнение - около 93% от бюджета са договорени. Ако някой преди година и половина е коментирал дали ще усвоим всички пари или не, сега въпросът е дали ще ни стигнат средствата за всички амбиции, които имаме. Над 30% финансово изпълнение е изключително добро постижение. Само преди година и половина тя получаваше nelаскави коментари, което идва да покаже, че когато има ясна цел, се постигат резултати. В не толкова добра ситуация е Оперативната програма “Околна среда”, което по никакъв начин не бива да бъде формулирано като укор към управляващия орган – Министерството на околната среда и водите. Това е трудна програма. Тук инвестициите са големи и доста по-сложни в сравнение с другите програми. Говорим за пречиствателни съоръжения, за депа за твърди битови отпадъци, някои от които са конфликтни като проектиране и изграждане. Факт е, че има проблем със скоростта на изпълнение на някои проекти. Не забравяйте, че много често българските общини са в ситуация да правят инвестиция от 40 млн. до 100 млн. лв., при положение че последното им капиталовложение е било 3 или 4 млн. лв. Това е голямо предизвикателство, но твърдо сме решени с колегите от МОСВ да не допуснем загуба на средства. Оперативната програма е достатъчно гъвкава, имаме възможности, освен традиционните мерки в сектора на водите и отпадъците, да инвестираме и в други сфери, където инвестиционният процес ще тече по-бързо.

- **Нали разбирате - най-големите страхове на обществото са, че наближава края на програмния период и има голяма вероятност да не бъдат усвоени пари, независимо от правилото, което ни позволява още 2-3 години да довършваме проекти. Коя оперативна програма крие най-голям риск?**

- До 2011 г. от оперативните програми България няма загубен евроцент. Не всички европейски държави са така. Амбициите ни са и за 2012 г. ситуацията да е същата. Когато говорим за средства, ние не чакаме да останат 2-3 месеца до края на годината, за да се запитаме каква част от парите ще усвоим. Плащанията на годишна база не са базирани на това, доколко са се мобилизирали служителите да платят повече. Те следват всичко, което е договорено от предходната година, включително и годината, когато се изпълняват. Въпросът е да няма забавяне на плащанията по всички сключени договори. Ние имаме детайлни прогнози, които показват с какъв темп трябва да се движим, за да не се пресечем с „линията на смъртта“, образно казано.

- **Какво представлява тази „линия на смъртта“? Доста застрашително звучи.**

- Това е линия в графиката от общо 7 или 8 показателя и ако плащанията паднат под нея, следва загуба на средства. Всяка седмица строго следим линията на плащанията да не пада под нея. В момента по оперативните програми подобно нещо не се случва. Имаме амбицията това да продължава, включително и по ОП „Околна среда“. Предизвикателна за „Околна среда“ ще е 2013 година. Тогава ще е необходима пълна мобилизация, не само предвид обслужването на плащанията. Амбициите ни са по повечето оперативни програми да имаме договаряне близо 90% до края на тази година, така че ще останат някои неща за началото на 2013 г. Може би до 102%-103% договаряне трябва да имаме преди средата на 2013 г. Това надвишаване на договорените средства предвижда икономии, зададени във всеки проект, да не останат като неусвоени средства. Целта ни е ползваме абсолютно целия наличен ресурс. А през 2013 г. в най-интензивна фаза ще тече процесът на програмиране, така че същите хора, които работят, ще трябва да се справят с три задачи – плащания с много сериозни темпове, довършване на договарянето за този програмен период и програмиране на следващия.

- **Като казахте „мобилизация“ на служителите, вероятно в този смисъл предложихте те да получават двойни заплати в сравнение с останалата държавна администрация. Как ще защитите пред финансовото министерство това си искане?**

- Тук има някакво объркване - за какви двойни заплати става дума? Истината е, че понятието „двойни заплати“ бе въведено през 2006 г. Голяма част от служителите, които работят в системата на управление на европейски средства, получават една заплата на държавен чиновник от бюджета и едно допълнително възнаграждение от еврофондовете. Към момента ситуацията е друга – няма двойни заплати. Факт е, че голяма част от този персонал е с по-атрактивно възнаграждение, но това не е въпрос на симпатии, а на предлагане - дали можем да привлечем с подходяща мотивация експертите, от които имаме нужда. Ще ви кажа, че въпреки тези по-атрактивни заплати, все още имаме свободни позиции, което означава, че възнагражденията не са достатъчни, за да дойдат специалистите, от които имаме нужда. Но най-важното е да се знае, че тези възнаграждения се покриват 100% от оперативните програми. Това важи за всички служители, на които изцяло професионалните ангажименти са свързани с оперативните програми. ЕК не е спряла да настоява да се вземат мерки за съхраняване на специалистите, които управляват огромен по обем средства. Затова един от най-важните индикатори за работата на оперативните програми е текучеството на персонала. Последните две години от ЕК изразиха спокойствие за България, тъй като няма голяма загуба на квалифициран персонал.

- **Колко души работят в системата за усвояване на европейските фондове в момента у нас?**

- В моя екип са малко над 70 души – те са от централното координационно звено плюс Оперативна програма „Техническа помощ“. А цялата система с управляващи и сертифициращи органи в Министерството на финансите, както и междинни звена са не повече от 2000 души. Когато говорим за тези служители, не бива да забравяме, че през последните две години България отбеляза напредък в усвояването на европейските пари. Може да не е станала най-големият отличник, но има напредък и това е мнение на Брюксел. Има едно звено от държавната администрация, отглеждано с много труд и усилия, и то работи. Не без проблеми, не и без малки катастрофи, ако си спомнете 2008 г. Не че няма какво да се усъвършенства, но никога не бих допуснал цялата малка система да бъде поставена на риск. Ние може да спестим няколко десетки хиляди лева европейски пари, а загубата ще бъде стотици милиони.

✓ **ЕС ще въвежда общи правила за пенсиониране**

<http://www.segabg.com/article.php?id=605814>

България може да се окаже с още по-тежки условия за пенсиониране, ако се реализира идеята на президента на ЕС Херман ван Ромпой препоръките на Европейската комисия за пенсионни реформи да станат задължителни за всички страни. Инициативата му ще бъде обсъдена на двудневната среща на европейските лидери в Брюксел в четвъртък. В момента държавите членки имат самостоятелност при вземането на решения в тази област, а препоръките в т.нар. Бяла книга на ЕК, в която са разгледани проблемите на пенсионните системи в съюза, не са задължителни. Основните сред тях са обвързване на очакваната продължителност на живот след 65 г. с пенсионната възраст, както и изравняване на възрастта за мъжете и жените.

Според президента Херман ван Ромпой обаче в бъдеще трябва да се мисли за общи промени. "Можем да ангажираме всичките 27 държави членки да реформират своите пенсионни системи за определен период и по начин, който води до определена цел. Това по-скоро трябва да се направи по начин, който да ги задължава към тези промени", твърди Ван Ромпой пред германския вестник "Велт ам зонтар". Той е категоричен, че въпросът ще присъства и в дневния ред на двудневната среща на европейските лидери в Брюксел, започваща в четвъртък.

Макар че България е с една от най-ниските очаквани продължителности на живот и с пенсионна възраст над средната за

ЕС, което предполага и най-кратко получаване на пари за старост, при общи правила в целия ЕС най-вероятно ще се наложи годините и у нас да продължат да растат. Това ще се случи, тъй като промените в пенсионните системи ще вземат за база условията към момента на въвеждането им, а се предполага, че продължителността на живота у нас ще расте. По данни на Евростат за България при мъжете скокът на продължителността на живот е с общо 6 месеца между 2008 и 2010 г. - от 69 г. и 10 месеца до 70 г. и 4 месеца. При жените пък увеличението на продължителността на живот е само с 5 месеца - от 77 г. на 77 г. и 5 месеца.

Ще трябва да се вдигне и пенсионната възраст на жените. И след реформата на ГЕРБ, която предвижда от т.г. възрастта да расте с по 4 месеца на година, общо с 3 г. за жените и 2 г. за мъжете, те пак ще се пенсионират различно - съответно на 63 и 65 г. Вероятно заради равноправието между половете от ЕК ще наложат и изравняване на осигурителния стаж, който у нас също расте от 2012 г. с по 4 месеца общо с 3 г., но ще остане различен - 37 г. за жените и 40 г. за мъжете. България е сред държавите в ЕС, които отделят за пенсии по-малко от brutния си вътрешен продукт от средното за съюза - между 9 и 10%, при 10.5-11% средно за общността. Страната ни е и с едни от най-тежките общи условия за пенсиониране като изискуема възраст и стаж. На фона на очакваната ниска продължителност на живота у нас напълно се изпълняват препоръките пенсия да се получава само 1/3 от трудовия живот. "Това беше така още преди т.нар. реформа на ГЕРБ, което не е никаква реформа, защото бяха предприети мерки само за ограничаване на разходите и на достъпа до пенсия. А това се заобикаля с инвалидните пенсии, броят на които расте. Не се направи нищо за ръст на приходите", коментира един от най-добрите ни експерти в социалното осигуряване Йордан Христосков. Според него стажът от 37 г. за жените и 40 г. за мъжете е максимумът, който може да се изисква. Освен инвалидните пенсии друг проблем на родната пенсионна система са възможностите за ранно пенсиониране, особено на военни и полицаи, които могат да го направят на всяка възраст при само 27 г. общ стаж.

Темпо

Според Йордан Христосков възрастта между двата пола трябва да се изравнява с много по-бавни стъпки, отколкото се вдига сега. "А изравняване на осигурителния стаж не бива да има, като се имат предвид съвсем различните условия, в които живеят и се трудят българските жени", смята той.

Христосков е за обвързване на годините на живот и за пенсия, защото така хората ще знаят какво ги очаква, а няма правителствата да правят промени в последния момент според икономическата ситуация, както от ГЕРБ решиха да вдигат възрастта от 2012 г. в края на 2011 г.

[Вестник Капитал daily](#)

✓ Low cost държава

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2012/06/24/1852837_low_cost_durjava/

В България цари единодушно съгласие, че страната е с най-ниския БВП на глава от населението, доходи и покупателна способност в ЕС. Много хора обаче са готови да спорят дали тук са най-ниските цени на стоки и услуги в блока. В средата и в края на миналата седмица Евростат публикува данни, които поне на хартия потвърждават горните факти.

Най-бедни и най-евтини

След като в сряда статистическата служба на ЕС потвърди за поредна година, че България прави икономически продукт доста под половината от средния за ЕС, в петък тя публикува данни, според които през 2011 г. цените на потребителските стоки и услуги тук са били наполовина на средното ниво. Според статистиката ценовите нива в България са представлявали 51% от средното за ЕС. След нас се нареждат Румъния и Полша с по 60%, Унгария с 64% и Литва с 66%.

През миналата година цените по хотели и ресторанти в България са представлявали едва 45% от средното за съюза, докато цените на храни и безалкохолни напитки са били 67% от средното. Това всъщност са и цените, които най-силно показват разликите в стандартите в отделните държави - най-високи са те в северните държави.

Най-изравнени са цените на дрехите в ЕС - у нас те са били с една четвърт по-ниски от средноевропейските, докато при потребителската електроника се приближаваме най-много до средното ниво - 92%. Ценовите нива в България са близки до тези в съседни държави, които не са членки на ЕС, като Македония, Сърбия, Албания и Черна гора.

Всеки е готов да спори...

Именно цените на дрехите и техниката са повод за най-големите спорове и дават аргументи на критиците на твърдението, че България е най-евтината дестинация. Често те се оказват прави - в някои европейски държави могат да се намерят доста по-евтини аналогични дрехи или техника. Това обаче в много случаи се дължи на промоции, разпродажби и други активности.

Често това се дължи и на политиката на някои големи вериги - в едни страни цените на определени стоки са по-високи от тези в други и обратно. Освен това потребителската кошница на Евростат е доста широка, а структурата на потреблението тук предимно е насочена към стоки и услуги от най-ниския или средния ценови клас.

По отношение на храните и безалкохолните напитки България също е с най-ниски цени, а най-високи в Дания, където са достигали 136% от средното. При алкохолните напитки и тютюневите изделия най-ниски цени са отчетени в Унгария (63% от средното), а най-високи са в Ирландия (163%). Силните вариации при тези групи продукти се дължат най-вече на различните данъчни ставки в различните страни членки. Личните транспортни средства също са били най-евтини у нас - 83% от средното, а същевременно са били двойно по-скъпи в Дания - 167%. В Дания се отчитат и най-високите цени на хотели и ресторанти - 154% от средното за ЕС.

И най-скъпа е

Поради това Дания е била най-скъпата държава в ЕС за миналата година, като потребителските цени са били на ниво от 142% от средното за съюза. Сред най-скъпите държави се нареждат още две други скандинавски страни – Швеция и Финландия, със съответно 128 и 125% от средното ниво. Те са плътно следвани от Люксембург със 122%. Ценови нива между 10 и 20% над средното са отчетени в Ирландия (117%), Белгия (112%) и Франция (111%). До 10% над средното ниво са били потребителските цени в Холандия, Австрия, Германия, Италия и Великобритания. Най-тежко ударените от дълговата криза Испания и Гърция са малко под средното ниво, съответно 97 и 95%, следвани от Кипър (89%), Португалия (87%) и Словения (84%). В страни като Естония, Малта, Чехия, Латвия и Словакия потребителските цени са били с до 30% под средното.

Интересно е, че и трите развити европейски държави, които обаче не са членки на ЕС - Швейцария, Исландия (кандидат-член) и Норвегия, са с цени доста над средните за съюза. В Хърватия, която ще се присъедини към блока, цените са почти изравнени.

✓ Томислав Дончев: Да се разчита само на европейските пари е тъжно и нереалистично

http://www.dnevnik.bg/intervju/2012/06/24/1852633_tomislav_donchev_da_se_razchita_samo_na_evropeiskite/

Скоро беше публикувана първата междинна оценка за напредъка в усвояването на евросредствата. За целите, приоритетите, трудностите и възможностите за улесняване на процедурите разговаряхме с министъра по управление на средствата от Европейския съюз Томислав Дончев. Той разказа и за бъдещето на кохезионната политика, както и за седемгодишната бюджетна рамка на ЕС след 2014 г.

Как приемате първата междинна оценка за напредъка по отношение на евросредствата?

- Първо, като финансов напредък – данните са общоизвестни. Грубо 25% плащания и 75% от ресурса е договорен, което означава, че има много сериозен ръст, особено в последната година. Означава, разбира се, и че има още много работа за вършене, въпреки че времето не ни притиска сега толкова истерично, но ако не искаме през 2013 г. да бъдем изправени пред тежки предизвикателства, трябва да се опитаме да сторим максимума и тази година. Защото имаме краен срок за договаряне 2013 г. и за плащане – 2015 г.

На второ място, отвъд финансовия напредък можем да разсъждаваме на ниво продукти и на ниво резултати, какво се е случило с всички тези пари. Тези 11.8 млрд., които са проекти в изпълнение или вече изпълнени, тези 3.6, почти 3.7 млрд., които са реално заредени като плащания. Това означава, че примерно имаме около 400 публични сгради към момента, които са тотално ремонтирани или рехабилитирани с европейски средства. Имаме справка за километрите канализация, общински пътища 2-ри и 3-ти клас, магистрални съоръжения, железница, километрите положен водопроводни тръби и канализация, изградените пречиствателни станции. Всички знаете, че въпреки всички предизвикателства, които има пред оперативната програма "Развитие на човешки ресурси", сигурно всеки десети българин по някакъв начин пряко е участвал в проект, финансиран от нея – или като обучаем, или като обект на социално подпомагане.

Третият, всъщност най-същественият въпрос е какъв е ефектът. Истинският анализ, който ще каже какво сме постигнали и какво не сме успели да постигнем, трябва да се направи към края, когато сме сме разходили целия ресурс и когато голяма част от проектите са приключили. Но изводите са налице.

Имаме цел, която гоним според националната стратегическа референтна рамка, имаме постижения към момента, имаме стартов период, като за референтна година се ползва 2005 г. Примерно можем да почнем от брутният вътрешен продукт на глава от населението - 2005 г. - 32.1% (вижте прикачените таблици - бел. ред.), това е при средно за Европейския съюз ниво към 2011 г. – над 44%. Целта, която гоним в рамките на програмния период е 51%, което означава, че имаме ръст. Да, разбира се, никой не би твърдял, че 100% от този ръст се дължи само на изпълнението на оперативните програми, но все пак има реален напредък.

И контролната система е вече зряла. Тя гарантира сигурност на европейските пари и спокойствие, че няма да се налага да връщаме пари. Разбира се, на фона на този значителен ръст няма как да не отчетем, че все още има сериозен потенциал за ускоряване.

Как смятате да постигнете това ускоряване?

- Основно с балансиране на контролните процедури и премахване на двойните контроли. Бързодействието на самата администрация също не е без значение. Допълнително инвестиране в това, което правят бенефициентите, за да не се губи време с връщане на сгрешени документи.

Стъпките, предприети последните години, дават добър ефект. Цялата вълна на опростяване на процедурите от 2010 г., електронното кандидатстване и т.н. са сред факторите. Въвеждането на ангажимента администрациите колкото може по-рано предварително да информират всички заинтересовани какво следва, беше част от реформата. Всички тези неща дават ефект, но има още много работа да се върши.

Вие казвате опростяване не процедурите, повече изясняване, но хората сякаш продължават да изпитват страх да кандидатстват, за тях това изглежда нещо сложно, нещо почти невъзможно. Какво още може да се направи?

- Самото опростяване си има лимит. Там, където опираме до европейските права и процедури, това е границата и това е лимитът. Общо взето ние търсим къде в системата има чисто български или национални наслагвания, които забавят процеса. Огромната част от тях са изчистени. Не мога да твърдя, че са изчистени всички.

Иначе в нито един миг не бива да забравяме, че говорим за изразходването на публичен ресурс, който е ресурсът на българските и на европейските данъкоплатци. Не може да се опростява до безкрай, защото това би навредило на контрола. Задачата е и без това сложните европейски правила да не бъдат усложнявани допълнително.

Въпросът е и аз, имайки ангажимент към нормативната база и работейки с ръководителите - министри, заместник-министри и директори, да им дам такива задачи и такива послания, така че нещата да се случват бързо и правилно.

В някои финансови инструменти трябва да се положат още много усилия. И тук говоря преди всичко за оперативните програми, които касаят голям брой малки частно-правни организации - оперативна програма "Конкурентоспособност" и програма за "Развитие на човешките ресурси". Там надеждите са най-големи и очакванията са най-големи.

За съжаление, програма "Конкурентоспособност" е със струпани проблеми от години. Там в момента се полагат усилия в правилната посока. Имам предвид обединяването на междинното звено с управляващия орган, което е добро решение и въпреки че в краткосрочен план може да доведе някои допълнителни трудности, в средносрочен, имам предвид преди края на годината, се очаква да даде допълнителен добър резултат. Това е чист пример за намаляване на броя на контролите, защото преди те се правиха два пъти - един път в Агенцията за малките и средни предприятия, после в управляващия орган, което забавя процеса допълнително, без гаранция, че ни дава някаква нова сигурност.

Вече има и около 190 проекта, подадени по електронен път, което е добро начало. Това включва програмите "Човешки ресурси", "Регионално развитие", "Техническа помощ", но "Конкурентоспособност" категорично закъсняхя - напомням, че тази възможност е налична от лятото – трябваше още миналата година някои от схемите да ги пуснат за електронно кандидатстване.

Електронното отчитане също води до по-бързо движение на документите, пестят се и време, и разходи. Ако приемем, че всичко, което трябва да се направи, за да бъде свършена системата, все още има 20% - те са в някои сфери, където може да се направят подобрения

Като имаме предвид подобренията, като имаме предвид увеличаването при усвояването, какви са целите за тази година и за следващата година като проценти? Премиерът Борисов спомена 45 и 80%, съответно за тази и следващата година, това ли са целите, постижими ли са, как са постижими?

- Следващата година ще е много трудна по много причини. Първо, това ще е годината, в която ще трябва да се процедурат най-голям брой плащания. Второ, трябва да бъдат направени основната част от усилията, свързани с програмирането. И допълнително годината е тежка, защото по средата ѝ ще има избори.

Плащанията биха могли да достигнат 40% в края на годината. Между 35-40% са плановете, които гоним съобразно тази прогноза.

За да има по-голям обем плащания, тази година трябва да има максимален обем договаряния. Плановете ни са в основната част от оперативните програми да има най-малко 90% договаряне към края на годината. Вече имаме и програми и с 93% договаряне, като програма "Транспорт". Няма да чакаме последните месеци, в които да бъдат договаряни успешно, за да не изпуснем нещо за договаряне.

Така през 2013 г. плащанията ще са в обеми, които кумулативно се равняват на няколко години преди това. Кумулативно ще бъде плащано по "Регионално развитие", по "Околна среда" и всички сключени договори ще дават резултат през следващата година. Всички малки проекти по "Конкурентоспособност", включително тези, които се контрактират тази година, ще се плащат до голяма степен в следващата.

Аз искам цялата система да влезе 2013 г. в брилянтна форма. Дано всички политически турбуленции около изборите не навредят на гладкия ход на процесите, защото има опасност да се поохлаби темпото. Трябва да има такава предварителна организация, че това да не се допуска.

Прогнозите са, че февруари би трябвало вече да има бюджет, определен за следващия седемгодишен бюджетен период за Европейския съюз. Неведнъж казвахте, че България ще се бори за 17.1 милиарда евро, това ли е целта?

- Да, само че не си представяйте дебата, като спор колко пари да вземе България. Всъщност се водят преговори по формулата, която засяга само всички страни. Преговорите се въртят около нея и около модела на финансиране и всички принципни въпроси се изясняват в различните формати - работна група, КОРЕПЕР, съвет, формална среща на министрите и т.н.

Признавам си, в момента основната част от разговорите не са върху формулата и не са върху тавана. Те са фокусирани върху реформите, които трябва да бъдат направени, основните спорове са там. Няма как да не се говори и за пари - общ обем на рамката, предложението на някои държави за оптимизиране на бюджета, тоест за малко по-ограничено ползване на средствата.

Има две основни групи държави – приятели на кохезионната политика и т. нар. "friends of better spending", тоест приятели на по-доброто разходване на средствата. В едната група са нетните бенефициенти, които получават повече, отколкото дават. Другите са нетни донори, които дават повече, отколкото получават. Тук има условности, разбира се. Държавите, които дават повече, отколкото получават, не губят обезателно, те също имат полза от инвестициите, които правят на другите държави – това са нови пазари, нови възможности.

Но ако погледнете позициите на двете групи държави, ще забележите, че примерно поне 50-60% по темите има пълен консенсус. Всички сме съгласни, че кохезионната политика трябва да бъде реформирана, че трябва да бъде фокусирана върху растеж и заетост, това са от основните цели. И тук вече започват разликите.

Например, приятелите на по-доброто разходване на средствата са много твърдо на позиция за въвеждането на механизма и на предварителните условности и на макроикономическите условности. На част от страните, получатели на средствата, позицията е по-колеблива. Българската между другото се доближава много плътно до богатите, които дават, защото ние нямаме проблем нито с макроикономическите, нито с предварителните условности, което според мен е от силните страни в позицията ни.

Кои са конкретните параметри на позицията, която отстояваме?

- Нашата позиция е, че ако има изобщо свиване на бюджета, то трябва в минимална степен да се отрази на кохезионната политика.

Тезата, която аз няколко пъти съм развивал пред колегите е, че за изпълнението на основните приоритети в момента в Европа – растеж и заетост – и това Европа да бъде по-конкурентоспособна, трябва да се използват няколко основни

инструмента. А те са Европа да бъде по-дисциплинирана, като говорим за управлението на националните бюджети, Европа да бъде по-свързана, да действа като съюз, а не като механичен сбор от държави, да отговаря на едни и същи стандарти. Изобщо повече Европа.

Кой е инструментът на европейско ниво, който финансира повече Европа - при цялата ми симпатия, това не е Общата селскостопанска политика. Единственият финансов инструмент, който финансира Европа да бъде такава, каквато искаме, е кохезионната политика и не може когато основен приоритет ни е повече Европа, ние да ограничаваме инвестициите в тази сфера. Мога да кажа, че подобен аргумент се приема много добре, със сигурност се приема по-добре от това някой да се оплаче, че е беден и има нужда от още пари.

Макар и Европа да е пространство на солидарност, макар и всички да сме партньори, това не работи, особено по време на криза. Всъщност, примерно, преди няколко седмици на среща в Букурещ на приятелите на кохезионната политика, по българско настояване в текста на декларацията беше включено, че кохезионната политика дефинитивно ще се съобразява с целите на Европа 2020 и добавихме и необходимостта от стриктна финансова дисциплина.

Нетните донори имат нужда от аргументи и аргументите не може да са "ние имаме нужди, помогнете ни". Разбира се, и това присъства като морален аргумент, но не бива да го вадим на първо място.

Бих се радвал повече държави да дават аргументи, когато са направили дадени инвестиции - какви са ползите за регионите, какви са ползите за страната и какви са ползите за нейните съседи и партньори, защото всъщност кохезионната политика никога не акцентира само върху националните, а търси общоевропейските ползи.

Колегите от Полша са направили една брошура, където е видно - от едно евро европейска помощ, разходено в Полша, каква част се връща в нетните донори. Като целта на това е да убедим нетните донори какъв е смисълът и ползата от кохезионната политика.

Този дебат за бъдещето обаче се води в най-неблагоприятния момент. Има политики, които казват следното: Кохезионната политика се провали - държавите с дългови кризи са сред най-щедрите бенефициенти на кохезионната политика, десетилетия наред те са получавали милиарди. Ако кохезионната политика работеше както трябва, тези държави трябваше да са реформирани, да са с много по-стабилен публичен сектор, с много по-стабилна икономика и това, което се случи, изобщо не би трябвало да се случва. Много опасен аргумент.

Но в следващия момент имаме и Полша като получател на средства от кохезионната политика...

- Това беше и моята реплика. Наистина имаме и пример, че от кохезионната политика има полза и носи смисъл за новите държави членки. В една голяма държава като Полша, която живее по-добре от това, че получава европейски пари. Освен това останалите европейски партньори също намират нови възможности в Полша и инвестират там. Същото е с някои други държави членки, хубав пример можем да дадем при балтийските републики, особено Естония, която е малка държава, но изключително силен и добър играч. От данните, които имаме, можем да кажем, че има подобна тенденция и в България.

Тоест това усещането, които някои хора имат, че България е от тези които дават, а не вземат достатъчно е измамно?

- Аз не знам кой го формулира това усещане, но то е груба неистина. Ако позволите да се пошегувам, аз много искам България колкото се може по-рано да стане нетен донор, защото ще означава, че е станала богата държава от ранга на Германия и Швеция. И дано това се случи по-скоро - не след 30, а след 15 години.

Дори по най-жестокия възможен стандарт за измерване сме на плюс, категорично. Според пълната картина минимум 3.1 млрд. евро е разликата от вноски в бюджета на Европейския съюз и това, което страната е получила.

Ние сме на плюс, обаче само с евросредства държава не се гради. Сигурно ли е, че страната ще успее да покрие необходимото съфинансиране?

- Съфинансирането никога не е било проблем. Сметката е проста - не можеш да спестиш два лева за съфинансиране, защото ще загубиш десет лева, което е толкова брутална сметка, че не би могло да бъде поставяно не въпрос.

Иначе сте абсолютно права, няма как с европейски пари да се финансира всичко. Дори огромна част от нуждите в сферата на инфраструктурата няма как да бъдат покрити с европейски пари, там имаме редица ограничения. Имам предвид примерно големите инвестиции в пътния и железопътния сектор се правят на така наречените международни транспортни коридори. От оперативната програма "Транспорт" парите се харчат там и те не могат да бъдат харчени на друго място, защото това са трасета, където имаме голям международен трафик. България има изключително сериозни нужди извън тези коридори, те се покриват от други финансови източници.

Европейските пари все пак следват един проектен принцип. Там трябва да се интервенира, да се промени едно състояние, след което държавата да гарантира, че благоприятната ситуация, която е постигната, ще бъде запазена. Но така може да реформиране някои от секторите, особено в социалната сфера, както и правим.

Между другото допълнителните разходи са свързани с няколко вида съфинансиране - държавно, което е около 15%, от страна на бенефициента, примерно някои атрактивни проекти общините също трябва да ги съфинансират, както и съфинансиране за проекти, които генерират приходи. Не бива да забравяме, че се налага да ползваме оборотен, тоест заемобразен бюджетен ресурс, когато изпълняваме проектите.

Това го знам и от опита си като инвеститор - правейки една нова инвестиция всъщност още по-болезнено става ясно примерно околните участъци каква нужда имат и те от допълнителни инвестиции. Например ремонтира се една сграда, но тогава се вижда всъщност колко е зле тротоарът и пътят до нея и се принуждаваш, дори да не си го планирал предварително, да правиш допълнителни разходи.

Да не коментираме, че т. нар. устойчивост - минимум пет години след приключването на всеки проект сме задължени да пазим предназначението на инвестицията, също генерира допълнителни разходи. Но това са разходи с най-висока съдържателност и полза.

Освен това България като държава членка трябва да спазва така наречения принцип на допълняемост. Ние трябва

гарантираме, че за същите цели и приоритети, които финансираме с европейски пари, ще трябва да мобилизираме и национални и ние се отчитаме поне един път годишно какви постижения имаме.

Как ще се движи според вас делът на европейските пари в икономиката на България в следващите години?

- В средносрочен план от 2020 г. европейските пари ще останат основният инвестиционен ресурс на страната, основният финансов източник, с който ще се финансират някои реформи в публичния сектор, и според мен ще бъдат една от най-сериозните възможности за генериране на растеж. Като говоря за генериране на растеж нямам предвид, че всички фирми ще получат европейски пари и ще станат по-добре, това е нелепо. Ако една държава разчита да си оправи бизнеса само с европейски пари, това би било тъжно, да не коментираме, че не е реалистично.

В крайна сметка формулата, която гоним, е по-добра инфраструктура, по-добра квалификация на работната сила, по-добре работещи администрации. Според цялата световна практика това би трябвало да доведе до по-конкурентна икономика.